

DEUTE EXTERN

El deute exterior separa més els països rics dels pobres

LLATINOAMÈRICA, LA IMPOTÈNCIA DE PODER ÉSSER

El deute exterior és un dels problemes de més difícil solució per als països del Tercer Món. El continent sud-americà es troba greument afectat i la resposta ara per ara ningú no la troba. L'única alternativa parcial vàlida són les moratòries i les renegociacions del deute i els tipus d'interès, la qual cosa no és més que un cercle sense sortida. A més a més de bona voluntat per part dels països rics, falta predisposició i fets reals.

El Tercer Món està immers en una situació desesperada i poc esperançadora, malgrat que l'esperança és l'últim que s'ha de perdre. En aquest escrit hom no pretén establir una dicotomia entre països rics i països pobres però, indubtablement, i fent ús d'un llenguatge molt real, veurem que a mesura que uns —els rics— aconsegueixen cada vegada més beneficis, els altres —els pobres— cauen sotmesos a un món de pobresa, malalties, gana i el que és pitjor, la resignació i la impotència davant d'un problema de difícil sortida: el deute.

El deute que assola llatinoamèrica és la lacra més visible i preocupant d'aquest continent. L'aspecte polític és un factor que el deixarem de banda, però cal pensar si la Dictadura, tan estesa les darreres dècades en aquestes terres, ha guardat i guarda encara una relació directa amb els dèficits exorbitats en la major part de països, per no dir tots, del citat continent.

Abans d'entrar en les característiques dels països més afectats pel deute extern de llatinoamèrica, cal indicar algunes xifres i consideracions generals que afecten els països anomenats del Tercer Món, inclosos els de sud-amèrica i els d'altres continents.

L'any 1980 el Tercer Món devia 650.000 milions de dòlars als països acreedors. Es calcula que abans de l'any 90 l'ostentosa xifra haurà arribat als 1.300 bilions de dòlars. La progressió fa pensar que a mida que passen els anys, si no es troba una fórmula per tal de disminuir el deute, aquest augmentarà d'una forma monstruosa. Si repassem el deute total existent la dècada que va del 1974 al 84, es podrà observar que es va passar de 100.000 milions de dòlars —actualment Mèxic té un deute taxat en la

mateixa quantitat i Brasil 107.000 milions— als 900.000. L'any passat, el deute sobrepassà el bilió de dòlars.

El problema més important, però, és que a mesura que augmenta el deute, disminueix la concessió de nous crèdits. L'any 1986 els països rics varen concedir 21.000 milions de dòlars en concepte de préstecs nets, la qual cosa indica una disminució del 25 per cent respecte a l'any anterior i gairebé la meitat menys que l'any 84. El motiu d'aquesta restricció és que els bancs estudien i analitzen l'espectativa d'èxit de rendibilitat una i altra vegada, en lloc de concedir els crèdits tan lleugerament com s'havia fet la dècada anterior.

Davant d'aquesta situació, és a dir, augment del deute i disminució dels préstecs, les dues parts entren en un procés incert, tens i espectant. Els bancs asseguren una bona voluntat de negociació perquè comprenen la situació difícil... els països endeutats, temerosos davant dels rics, es troben en una situació d'asfíxia econòmica, la sortida de la qual ningú, ara per ara, no la coneix.

No obstant això, els grans banquers han dit més d'una vegada que la part principal del deute potser no el recuperaran més, però tots sabem que el flux d'interessos els permet de cobrar la partida inicial multiplicada per l'enèsima part.

L'altra qüestió és que els països deutors es declaren en crac, tal com van fer Mèxic i la major part de països llatinoamericans a l'agost de 1982. Aleshores els acreedors varen trontollar més que res a causa de la sorpresa. Ara disposen d'estratègies, preparades per rebre una resposta d'aquesta índole. A partir de la moratòria, els grans bancs es veuen obligats en certa manera a renegociar els índexs d'interès. Tot i així, la situació

és inacabable ja que es converteix en un cercle. Fins quan?

El volum d'exportacions de la major part dels països del Tercer Món tot just si arriba per amortitzar els deutes. Aquest punt és un fet clarificador del qual es desprèn que falten recursos o diners per crear riquesa, i per tant inversió, per potenciar nous nuclis de producció que puguin fer front a l'increment necessari d'estalvi per reduir paulatinament el deute.

El monstre de Llatinoamèrica

Amèrica del sud és el continent més afectat pel deute exterior. Brasil és el primer país que encapçala el *Ranking*. En l'actualitat deu més de 107.000 milions de dòlars. Des de l'any 1983, no ha pagat una sola quantitat de la part principal del deute, i des del 20 de febrer també ha tancat l'aixeta pel que fa al pagament dels interessos. És una mesura valenta que ha deixat respirar per uns dies a altres països veïns. Tot i així, tant Brasil com els països rics saben que aquest impàs no és indefinit i per tant s'haurà de buscar una solució a marxes forçades. Els bancs, que en definitiva són uns prestamistes i d'això viuen, són els que intensificaran les negociacions per no perdre temps ni diners.

El ministre de finances, Dilson Funes, no ha perdut ni un sol instant en explicar el motiu de la moratòria decretada fa pocs dies, al·lega que està buscant «un mecanisme flexible de finançament». En els primers contactes, el resultat ha estat favorable, segons ha indicat als mitjans de comunicació.

Mèxic és l'altre país que arrossega una xifra carregada de zeros pel concepte del «monstre llatinoamericà». A

finals del 86, tancà amb 100.000 milions de dòlars. Com a conseqüència de la proximitat amb els EUA —tant geogràfica com social—, el Pla Baker ha estat una injecció, almenys sobre els papers, per tal d'amortitzar la crítica trajectòria econòmica que viu el país arran de la crisi del petroli. Els 29.000 milions de dòlars, en tres anys, tal com estipula el Pla Baker, es donaran solament a aquells països que es comprometin a executar ajustaments en els programes econòmics de cadascun dels estats deutors. Mèxic és el primer país que s'ha vist afectat pel Pla. L'altre qüestió és quan cobrarà els diners, ja que hores d'ara no ha vist ni cinc cèntims.

Argentina, tercer país deutor del continent sud-americà, de ben segur travessa una situació econòmica certament diferent. Això és per dues raons: la primera, perquè és un país més competitiu amb la subsegüent resposta a l'hora d'importar els seus productes; per aquest motiu té una major penetració als mercats que els dos països anteriors. Hi ha, doncs, una possibilitat més real de crear riquesa, i per tant expectatives més solvents de, si bé no reduir el deute, si aturar el seu creixement. Tot i així, no és fàcil i depèn de diversos factors. La segona raó és l'enorme esforç que està realitzant l'administració de Buenos Aires. Darrerament s'ha iniciat la segona fase del Pla Austral sota unes expectatives més o menys satisfactòries. No obstant això, l'import del deute extern sobrepasa els 52.000 milions de dòlars, xifra que indica aproximadament la meitat del total que deu el Brasil i gairebé Mèxic.

Veneçuela és el quart país deutor.

Els prop de 35.000 milions els col·loca en una situació francament dolenta si pensem que les perspectives de la recuperació del petroli, com a país productor que és, no són gaire afalagadores. Les intenses negociacions que manté amb els països rics han madurat en sentit positiu i el resultat de les quals ha estat la renegociació dels dos terços del total del deute, així com una sensible reducció dels tipus d'interès.

La resta de països llatinoamericans no sobrepasa els 20.000 milions de dòlars. Aquest fet no vol dir que no sigui tant preocupant com els quatre ja citats; el que succeeix és que si un país va al dia en el pagament dels interessos, hi haurà també possibilitats favorables a aconseguir diners nous. Un altre aspecte és que el deute va estretament relacionat a les possibilitats econòmiques de cada país, es tenen en compte diversos factors: la productivitat/competitivitat per una banda, i el factor risc per l'altra. En definitiva, cal pensar que un petit país com pot ésser Equador, en proporció, pot estar més temps per recuperar o posar-se al punt zero que no pas els quatre grans abans esmentats. És cert, també, que les xifres canten i que un número de sis xifres de dòlars en deute és preocupant i fins i tot alarmanant, per no dir impagable.

Davant d'aquesta realitat, la cara i creu d'una mateixa moneda, hi ha uns afavorits i uns perdedors en els aspectes socials, polítics i, sobretot, econòmics. Una problemàtica d'aquesta magnitud té incidències en tot el món però hi ha una cosa que s'ha de dir clara: si un país ric té possibilitats de posar en marxa un Banc, i

aquest té suficient força per fer de «prestador», per aquesta mateixa premissa també es podrien reduir els tipus d'interès.

En les Relacions Internacionals no es poder fer prediccions perquè es podrien convertir en anàlisis infundades i, per tant, especulacions futuròlogues sense fonaments científics. Però una altra cosa és denunciar alguns fets que han succeït en la història recent i protagonitzats per les grans potències. Una conseqüència de l'acord de Bretton Woods fou la creació del Banc Mundial el 1944. Ens podríem preguntar si la magna institució té dos tipus de finalitats, una la que queda definida en els seus articles, i l'altra l'espectativa que podia representar per als països més pobres. Amb el temps s'ha demostrat que l'ajut que haurien pogut rebre els més necessitats s'haurà de buscar en altres indrets. I que l'única missió que té com a objectiu el Banc Mundial és la de protegir els interessos econòmics d'aquells que més tenen. Es pot al·legar per contra que molts països endeutats fins les dents de ben segur no n'estarien tant si la seva administració fos un xic més seriosa, és a dir, més representativa de tota la població, amb menys afany de poder polític i econòmic d'alguns dirigents i, en definitiva, sota un règim més pluralista i democràtic. Però aquesta frase anterior no deixa de ser un aspecte gairebé anecdòtic i el problema de fons és la història de la major part dels països del Tercer Món, sintetitzada amb poques paraules: dominació, explotació i bloqueig econòmic. ■

Ramon Roca i Ribó

Documento: Por KONSTANTIN ARGUIR, Secretario responsable de la parte soviética en la comisión intergubernamental mixta soviético-española para la cooperación económica e industrial.

(ve de la pàg. 20)

URSS-ESPAÑA: DIEZ AÑOS DE COOPERACIÓN ECONÓMICA

Se ha ampliado considerablemente la lista de firmas españolas que comercian con entidades soviéticas de comercio exterior. Entre ellas figuran «Querne», «Jumberca», «Kaf», «Inita Eimar», «Tudor», «Tamcos», etc. En las conversaciones se han hecho interesantes propuestas relacionadas con el mutuo envío de mercancías. Todo esto evidencia el interés recíproco en la dinámica y armoniosa cooperación económica-comercial.

Al mismo tiempo cabe señalar que la parte española no ha logrado aplicar una línea encauzada a desarrollar las relaciones económico-comerciales con la URSS sobre la base de

las condiciones establecidas en la cumbre. En julio de 1986, el Ministerio de Relaciones Exteriores de España notificó a la parte soviética sobre la decisión del Gobierno español de interrumpir, desde el 1º de enero de 1987, la acción del acuerdo comercial de 1972. Con la anulación de este acuerdo se liquida la base jurídica contractual de nuestras relaciones y pierde su vigencia el principio fundamental del comercio, el régimen de nación más favorecida.

A pesar de esto la parte soviética está dispuesta a aplicar una política encauzada a fomentar las relaciones económico-comerciales con España.